до „Ради“
к 1910.
ту на цілий рік і виплатять відразу або по
плату (6 руб.), одержать БЕЗПЛАТНО „УКРА-
під редакц. Ів. Стешенка, вид. „Час“
натку року словарика В. Доманицького)
неній малорусскаго печатн. слова“,
аїнської мови, зібраний Редакцією журнала „Кіевская Старина“,
і з доповненями Б. Грінченка, в 4-х вели-
8 руб. без пересилки (СЛОВНИК ОДЕРЖАВ
РЕМІЮ ІМ. КОСТОМАРОВА.

РОДНІЙ ТЕАТР 3-х з‘єднаних біографів.
Royal Vio“ і „Звѣзда“.
Jeanne Michel et Co.
58, другий поверх, пом. був. Іиндржишека.
910 р. програма в 6-ти оддiлах.
апріля до 7-го мая:
ний краєвид з нат.). 2) ДОБРЕ НАМИСТО (мелодр.)
ОМАН ГАЛЛІВ (захоплююча драма).
ЛЮЦІНАЦІЯ П‘ЯНИЦІ (дуже комічне).
скресший (захоплююча драма),
).
атшу програму за найдешевшу плату. Ціни місц.
нсів і в антракрах грає флотський оркестр
ниці нова програма.
З пош. Дірекц. М. Петляров.

ОПЛАН,
Грамофонів, Патефонів (од 8 до 250 руб.)
можна знайти тільки в музичному магазині
РЖИШЕК,
№ 41, бельетаж. нд.ср.1409-22

В Одесі
передплачувати „РАДУ“ на таких-же умовах, як і в конторі газети можна
у власного агента В. Буряченка. У нього-ж приймаються на вигодних для замовник. умовах оповістки для „Ради“.
Звертатись по адресі: Одеса, Конна, 19 кв. 10.

хоче зважати на цю цілком лойяльну по формі і слушну своїм змістом резолюцію сейма. Думська комісія, що розглядала законопроект міністерства що до Фінляндії, повела справу так, що примусила опозіційних членів Думи зректися дальшої участи в засіданнях. Одностайність більшости комісії допоможе законопроектові незабаром дійти і до самої Думи. І молоде народне представництво російське опиниться у дуже трудному і небезпечному становищі. Ввесь час проводирі третьої Думи твердили й твердять, що на їхню долю випало важне завдання дати міць основам нового конституційного ладу в державі; тут же їм доведеться підкопувати ці основи. Третій Думі, розглядаючи законопроект про Фінляндію, прийдеться доводити, що касування автономії Фінляндії а ні трохи не йде наперекір праву, яке тепер істнує... Але скасувати конституцію, запевнену в законах і довести, що скасування зроблено по закону і не суперечить йому,—це для народнього представництва значить, як сказав один фінляндський депутат в сеймі, „самому собі написати присуд смерти“.

З письменницького з‘їзду.

Закінчилися в один день, 28 квітня, обидва з‘їзди лікарський і письменницький, що працювали в Петербурзі по цілому тижню. Провинціяльні члени з‘їздів роз‘їдуться по провинції.

Що ж вони розвезуть з собою? Що дали з‘їзди самим членам і тим справам, за-для яких вони збірались? Такі питання, що насовуються сами собою, коли починаєш обмірковувати результати і здобутки з‘їздів. І питання ці дуже не зайві. В наші часи, коли способи єднання громадського стрівають силу силенну всяких перешкод, кожну форму такого єднання, особливо доведену до краю, мусимо розглядати як визначний факт громадського життя, мусимо оцінювати його з погляду тієї ваги, що матиме для дальшого розвитку ідеї громадського єднання й якоїсь спільної роботи. З‘їзди зібрались, і не тільки зібрались, а й працювали і навіть свою працю докінчили в зазначених рямцях. Це теж у нас тепер факт не абиякий, отже й він сам по собі вже повинен бути прилічений до певного роду здобутків громадського єднання, що виявилося в згаданих з‘їздах.

Власне я говоритиму тільки про один з‘їзд—письменників, бо лікарські Пироговські з‘їзди мають вже заслужену репутацію і певні форми, здавна затверджені традицією. Письменницькі ж з‘їзди—справа нова, і до того ж така, що викликала чималу непевність у самих письменницьких кругах,—таку непевність, що довгий час не можна було навіть напевне сказати, чи відбудеться самий з‘їзд, а відбувшись—чи зможе хоч як-небудь працювати. Відомо, що багато авторитетних письменницьких организацій, редакцій і поодиноких письменників зреклося брати в йому участь. Відомо, що навіть ті, які принципіяльно згодилися на з‘їзд, їхали до Петербургу, маючи вільну руку, що до практичних виступів на самому з‘їзді,—такий мандат дістали, напр., делегати київського товариства журналістів. На самому з‘їзді кілька разів прорвалися були ті рахунки й розбрат, що панували в письменницьких сферах у Петербурзі і виявилися у всяких натяках поодиноких ораторів про „генералів“ та „столичних журналістів“, проти яких ставили „рядових“ та „провинціяльних“ робітників преси. На користь з‘їздові треба поставити, що він не пішов за цими натяканнями й завжди підкреслював свою пошану до щирої думки й переконання тих, хто не вважав за можливе брати участь у з‘їзді письменників за сучасних обставин. Окремі дражливі голоси спочуття не мали і хутко принишкли в загальному тоні цілком коректного відношення до заступників супротивної думки. Отже й це вже можна вважати за де-який здобуток з‘їзда, що він не побільшив того розбрату між письменниками, який почався був на ґрунті неоднакових відносин до тих обставин, серед яких довелося з‘їздові працювати.

Отже, не вважаючи на скептичні пророкування, з‘їзд зібрався і працював. 18 засіданнів секційних і загальних, кілька десятків усяких докладів, здебільшого з сфери професіональної та організаційної, нарешті резолюції й заснування комитету з‘їздів та суда чести, як постійних органів—такі були здобутки тієї праці.

Що це—великі чи малі здобутки? Справдили вони чи не справдили ті сподіванки, які покладали на з‘їзд його участники? Задовольнив їх з‘їзд чи не задовольнив?

Ці питання здіймалися не раз і на самому з‘їзді й кожного разу відповідь була втішна. Промовці, зазначаючи всякі несприятливі умови, серед яких минав з‘їзд, все таки висловляли своє задоволення з його праці; це найдужче підкреслив у своїй останній промові голова з‘їзду, д. Жилкин. Але мені здається, що така відповідь була більше відгуком настрою, ніж констатуванням певного факту; що говорити про наслідки праці з‘їзду письменників трохи ніби то рано ще. В результаті з‘їзду можуть бути і досить поважні наслідки, але може бути й один круглий нуль: відповідно до того, як пілуть справи письменницького єднання після з‘їзду.

Треба сказати, що більшість постанов та резолюцій має моральну вагу і сформуловано в формі бажаннів. З‘їзд бажає, щоб письменники працювали відповідно до вимогів етики; з‘їзд бажає, щоб поленіка провадилася в межах літературної пристойности; з‘їзд бажає, щоб було зроблено анкету про становище письменників і т. ин. Опріче суда чести, єдиною конкретною постановою був проект про те, щоб комитет з‘їздів функціонував постійно та скликав їх регулярно. І ця конкретна постанова може бути тим зерном, з якого виросте письменницька організація, але може й нічим не бути. Все залежатиме від дальших обставин.

А обставини, як вони виявились на з‘їзді, такі, що дуже втішних думок викликати не можуть. З‘їздові довелось балансувати між усякими загальними питаннями й забороною торкатись їх, і не завжди такого балансування можна було додержати, обмірковуючи навіть вузько-професіональні потреби. Так, напр., поліція втручалася навіть у розмови про зниження почтових тарифів і не дозволила голосувати досить умірковану резолюцію про бажані в цій справі реформи. Печать недоговорености й недокінчености через це проходила червоною ниткою через усю працю з‘їзду. Загнавши себе в сферу переважно професіональних потреб та інтересів, він неминуче мусів здрібніти і зробитися сіреньким, а через те не міг задовольнити всіх тих бажаннів, які до його ставили письменники. Та й по-за сторонніми обставинами, був і де-який внутрішній нелад, що виявився хоча б у тому, що бестактний і грубо тенденційний доклад д. Локтя організаційне бюро з‘їзду поставило на чергу. Як і треба було сподіватися, доклад цей закінчився скандалом, тим тяжчим, що йому не так то вже важко було запобігти, але самий факт лишив по собі досить прикрі спогади. Він опріче того ще раз підкреслив і нагадав, що письменники на самих професіональних основах зійтися ні в якому разі не можуть, що кожного разу на професіональній підвалині відбуватиметься й глибша принципіяльна боротьба, яка за сучасних обставин може завалити і всю справу организації письменників.

Отже майбутня доля письменницької организації залежить не тільки від сторонніх, не дуже-то добрих обставин, а й від того шляху, на який ступила организація. Спроба втиснути її в рямці виключно професіональної организації й істнувати на виключно професіональних підставах, як показує інцидент з докладом д. Локтя, наперед віщує багато внутрішніх перешкод в справі организації. З‘уміє майбутня организація обминути професіональну однобічність і поєднати професіональні інтереси з принципіяльними підвалинами письменницької праці—вона матиме користні наслідки; не зуміє—вона нічого не дасть, нікого не задовольнить і буде даремною спробою будувати щось реальне на піску фантастичних підвалин. Од напряму, який візьмуть дальші з‘їзди, і залежить вся доля письменницької организації в Росії.

Треба тут зазначити ще одну рису, яка може некористно відбитись на відносинах до организації окремих національних письменницьких груп,—це саму форму организації. Київська делегація пропонувала федеративну форму, що в основу организації кла ла самостійні місцеві организації, які пристають до спілки з автономними правами і власними формами. Не вважаючи на принципіяльну вартість такої организації і на спочуття до неї більшости провинціяльних журналістів, ухвалено проект централістичної единої организації, з філіями по місцях. Ця форма, незручна і через сучасні полігичні обставини, ледве чи може цілком задовольнити більшість національних груп письменників і ледве чи вони згодяться до такої организації пристати.

На останку треба ще згадати про де-які українські справи, що здіймалися на з‘їзді письменників. Мало їх було, вважаючи на загальний напрям і склад з‘їзду, але таки були. Так, до дебатів з приводу почтових тарифів втягнуто було й питання про мито на закордонні видання, яке стало новим способом репресії над українським письменством. На жаль, увага з‘їзду до цього питання не вилилась у форму якоїсь резолюції, бо її заборонила ставити на голосування поліція. 25 квітня на загальному зібранні з‘їзду доложено було звістку про нову болючу втрату українського письменства в особі Б Грінченка, і з‘їзд пошанував пам‘ять небіжчика звичайним вставанням. Мав бути й специяльний доклад д. Антонюка про українську пресу: „Украинская печать въ цыфрахъ и фактахъ“, але слід про той доклад лишився тільки в „Вѣстникѣ 2-го Всероссійскаго съѣзда Писателей“ і прочитаний він не був, попавши в категорію докладів, „не доложенныхъ на съѣздѣ по болѣзни докладчиковъ и недостатку времени“, як заявив секретарь з‘їзду д. Арабажин на останньому засіданні.

С. Є—мов.

Слово й діло.

„Великих слов велика сила“, а діла мало. Велика гора обіцянок породила невеличку мишу. Такий результат недавнього з‘їзду діячів в справі боротьби з торгом жінками. Велику силу обіцянок, якесь наче справжне розуміння соціальних причин виявив голова цього з‘їзду в своїй вступній промові. Можна було сподіватися, що після гарних слів голови з‘їзду фон-Анрепа—про те, що молоді дівчата й жінки доходять „до жизни такой“ через соціальні та економичні умови, весь з‘їзд дружно піде цим шляхом, дружно візьметься до виявлення цих „умов“. В промові голови з‘їзду гучно дзвеніли слова про безправья, про поліпшення умов життя робітників, про народню освіту, про волю й права кооперативних і професійних спілок. Весною, силою живого життя віяло од цих слів і хотілося вірити, що це правда... Правда, в серйозне, рішуче значіння постанов з‘їзду ми не вірили, перетворення суспільства не ждали. Ми знаємо, що коріння простітуції заховано далеко в сучасному соціально-економичному складі суспільства, що поки ці умови не буде змінено, оздоровлено,—всі заміри викорінити простітуцію марна трата сил. І ми ждали не зміни в суспільстві, а серйозного освітлення „умов“, коріння простітуції: признання тісного звязку між необхідністю продавати тіло і продавати робочу силу, признання, що боротися з простітуцією—значить добиватися зменшення робочого дня для жінок, підвищення зарібної платні, обезпечення материнства, кращих умов праці і т. и. і т. и.

Але вартість бучних слів незабаром виявилася. На другий же день з‘їзду той самий голова, що говорив красно про всякі свободи, не допустив на з‘їзд члена Державної Думи Кузнецова, який багато міг би сказати про „умови“ простітуції, бо не раз про це говорив в Думі. Цього мало. Крамольний дух не давав спокою „октябристському“ „ліберальному“ голові. На з‘їзді були представники од робітників. І от під час обмірковування резолюції першої секції про соціально-економичні причини простітуції, голова з‘їзду рішучо заборонив говорить представникам робітників. Робітники покинули з‘їзд, подавши протест проти президіума, який не дав змоги виявити справжні причини простітуції, що коріняться в складних соціально-економичних відносинах сучасного життя.

Щож зробив з‘їзд для того, щоб запобігти великому соціальному лихові, простітуції? Які ліки придумав він для загоїння болючої рани? Ось головні постанови з‘їзду: 1) негайна одміна регламентації простітуції, 2) закриття домів роспусти, 3) слідкування, щоб ніде не вміщали оголошень що закликають до роспусти, 4) ознайомлення молоді з половим питанням та з венеричними хворобами, 5) необхідність заведення жіночих інспекторів, 6) охорона дитячої праці, 7) примусове виховання дівчаток простітуток і т. ин.

З великої сили постанов тільки постанови що до охорони праці жінок, поліпшення умов праці, нормировка і скорочення робочого дня мають справжню ціну і значіння. Всі ж инші—мають значіння невеликих пластирів на велику рану.

Urbanus.